

De O.C.R.I. is de steun toegezegd van de Groupement des Sociétés Scientifiques Odonto-Stomatologiques de France.

BINNENLAND

CURRENT RESEARCH IN THE NETHERLANDS

Uitgave Z.W.O. 1969

De Nederlandse Organisatie voor Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek (Z.W.O.) heeft een 630 bladzijden tellende gids, in de Engelse taal, doen verschijnen, die een overzicht geeft van wat er in Nederland op het gebied van biologische en medische wetenschappen aan onderzoek wordt verricht.

Blijkens het voorwoord van de directeur der organisatie, Drs. J. H. Bannier, is het doel van deze gids het contact te bevorderen tussen wetenschappelijke onderzoekers in binnen- en buitenland.

Het boek is ingedeeld in 59 hoofdstukken; 29 hiervan betreffen de biologie. Dit gedeelte is de herziene uitgave van een in 1966 verschenen werk. De gegevens aangaande de medische wetenschappen (30 hoofdstukken, waarvan één „Dental research”) worden in deze gids voor het eerst gepubliceerd.

Elk hoofdstuk bevat de namen van de onderzoekers, de onderwerpen die zij bestuderen en de instellingen waar zij werkzaam zijn. Aan het eind is een 60 bladzijden tellend naamregister opgenomen.

Het ligt in de bedoeling regelmatig herziene uitgaven het licht te doen zien. Soortgelijke gidsen zijn ook reeds verschenen met betrekking tot andere gebieden van wetenschapsbeoefening (Language and Literature 1967; Mathematics, Physics, Astronomy 1968).

Aangenomen mag worden dat gidsen als deze in hoge mate kunnen bijdragen tot de coördinatie van wetenschappelijk onderzoek.

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR RADIOLOGIE

Benoeming Prof. Dr. G. J. van der Plaats tot erelid

Ter gelegenheid van zijn 65e verjaardag, in de herfst van 1968, is Prof. Dr. G. J. van der Plaats (Maastricht) het erelidmaatschap van de Nederlandse Vereniging voor Radiologie aangeboden.

Bij het bereiken van deze mijlpaal heeft Prof. Van der Plaats zijn functie als hoofd van de afdeling Radiologie van het ziekenhuis St.-Annadal te Maastricht neergelegd en is hij – na meer dan 35 jaar – afgetreden als adviseur bij Philips Medische Dienst.

Aan de AMI-kliniek is Prof. Van der Plaats echter nog steeds verbonden.

Na zijn publikaties in dit Tijdschrift „Eigenschappen en toepassingen van eenige in de geneeskunde gebruikte stralen” (1944) en „Caput selectum over Röntgenolo-

gie van het gebit" (1949), verscheen van zijn hand in 1953 voor de eerste maal het leerboek „Medische Röntgentechniek”.

HET NEDERLANDS INSTITUUT VOOR VOLKSVOEDING VIJFTIG JAAR

Op 25 juni 1969 was het 50 jaar geleden dat de *Stichting Nederlands Instituut voor Volksvoeding* werd opgericht.

Deze Stichting stelt zich ten doel „werkzaam te zijn ter verbetering van de wijze, waarop het Nederlandse volk zich voedt”, aldus de statuten.

Sedert 1959 is het N.I.v.V. niet meer gevestigd te Amsterdam, maar in Wageningen. Het Instituut kwam daardoor dichter bij een der bronnen van de menselijke voeding, nl. bij de landbouw.

Van de na 1954 verrichte onderzoekingen, verdient de promotie (in 1959) over voeding en cariës van Mej. Dr. L. M. Dalderup, vermelding.

Voor een korte beschrijving van de 50-jarige geschiedenis van het N.I.v.V. kan verwezen worden naar het jaarverslag van de Stichting over 1968. In een daarbij aansluitende appendix zijn alle onderwerpen, die door het Instituut vanaf 1919 zijn bewerkt, in alfabetische volgorde vermeld.

PROF. DR. VAN DER LINDEN GASTHOOGLERAAR IN ANN ARBOR

Gedurende het komende studiejaar zal Prof. Dr. F. P. G. M. van der Linden als gasthoogleraar verbonden zijn aan de University of Michigan te Ann Arbor (V.S.), ten einde onderzoek te verrichten op het gebied van de groei van het gelaat en de ontwikkeling van het gebit, tegen de achtergrond van de vraag welk tijdstip het meest gunstig is om in een bepaald geval met een orthodontische behandeling te beginnen.

Daarnaast zal Prof. Van der Linden onderwijs geven aan tandheelkundige studenten en orthodontisten-in-opleiding.

Gedurende de afwezigheid van Prof. Van der Linden berust de leiding van de afdeling Orthodontie van de Katholieke Universiteit te Nijmegen bij Dr. H. Boersma.

ZIEKENFONDSRAAD

Verslag over 1967

Aan het thans verschenen verslag over het jaar 1967 wordt het volgende ontleend.

In het verslagjaar werden de bijbetalingen voor de prothese twee maal verhoogd; een advies om de bijbetalingen voor conserverende hulp aan niet-gesaneerde verzekerden belangrijk te verhogen, werd door de regering overgenomen. In verband met klachten inzake het tekort aan tandartsen aldaar werd op de Zaan-damse practici een dringend beroep gedaan de verzekerden hulp te blijven verlenen. Voorts heeft de Raad bij de commissie verstrekkingen erop aangedrongen met spoed voorstellen te doen voor een nieuw verstrekkingspakket voor tandheel-

kundige hulp en voorts met de Maatschappij een onderzoek in te stellen naar het bij veel tandartsen levende onbehagen inzake de uitoefening van de ziekenfondspraktijk.

Het aantal schooltandverzorgingsdiensten verminderde met 1 tot 125, waarvan 33 verwijzingsdiensten. In 800 gemeenten wordt aldus de schoolplichtige jeugd tandheelkundig verzorgd, deels door middel van 129 „dentalcars” met 160 behandelstoelen. Het aantal auto's vermeerderde met 10. In totaal waren in het verslagjaar 813.000 schoolkinderen bij de schooltandverzorging ondergebracht. Het tekort aan tandartsen was oorzaak dat in de vacatures niet voldoende kon worden voorzien.

De commissie schooltandverzorging werd bevoegd verklaard extra bijdragen te verlenen aan diensten met hoge kosten door een verhoogd vullingsgetal. In de kosten van de nazorg en voorverzorging was zulks mede het geval; voor de eerstgenoemde bedroeg de bijdrage 75% van de totale uitgaven. Bij 3 diensten was een mondhygiëniste in functie getreden; o.a. bij de Stichting Drenthe.

De honorering van de orthodontische hulp door specialisten werd verhoogd, evenals die van de algemeen practici, die 80% zou bedragen van de voor de eerstgenoemden vastgestelde tegemoetkoming; een en ander in afwachting van de invoering van de verstrekking van orthodontische hulp. Dit geschiedde op 1 januari 1968.

Wat de statistiek der verrichtingen betreft zij vermeld dat in 1966 per 1000 verzekerden bij niet-gesaneerden 130 extracties werden uitgevoerd en 8 vullingen gelegd. Bij de nieuw gesaneerden 18,4 extracties en 83,3 vullingen aangebracht. Bij de reeds gesaneerden werden 66 extracties verricht en 596,5 vullingen. Het aantal pulpabehandelingen bij deze laatsten beliep 13,6. Het aantal gesaneerden bedroeg van 1963 tot 1966 resp. 23,7 - 24,3 - 24,7 en 24,9% van de verzekerden. Het aantal tot sanering gekomen verzekerden beliep in de genoemde jaren resp. 3,87 - 3,90 - 3,73 en 3,70%. De kosten van de tandheelkundige hulp in de huisbehandeling stegen voor de wettelijk en vrijwillig verzekerden per verzekerde van f 6,13 in 1963 via resp. f 7,42 en f 8,29 tot f 9,72 in 1966. Dit als gevolg van tariefsverhogingen; het aantal verrichtingen, met name protheses onderging een daling.

De kosten der schooltandverzorging hebben in 1966 f 0,91 per verzekerde bedragen (in 1965 f 0,78).

Wat de totale kosten van de tandheelkundige hulp betreft is daarvoor in 1966 91,9 miljoen gulden uitgegeven. Van de totale kosten der ziekenfondsverzorging, ten bedrage van 1637 miljoen, betekent dit 5,6%; een stijging met 0,1% ten opzichte van het daaraan voorafgegane jaar. Toen bedroegen de kosten voor de tandheelkundige verstrekkingen 77,8 miljoen gulden. Per verzekerde beliepen de tandheelkundige kosten f 10,39.

SCHOOLTANDVERZORGING DISTRICT TIEL

Verslag 1967-1968

Aan het rapport over het schooljaar 1967/'68 ontlenu wij het volgende

Behalve de gemeente Tiel zijn bij de dienst 9 omliggende gemeenten aangeslo-

ten. Alleen in Tiel wordt gefluorideerd drinkwater verstrekt via de waterleiding. Het percentage niet-deelnemende kinderen aan de schooltandverzorging bedroeg 32. Het gemiddelde vullingsgetal in het district was 1,64; in de gemeente Tiel daalde dit van 0,59 tot 0,47 in het verslagjaar. Het percentage kinderen met een „goed” gebit steeg aldaar dienovereenkomstig van 74 tot 79. In de overige gemeenten beliep dit gemiddeld 56% en wisselde van 29% tot 67%. Het vullingsgetal varieerde van 3,06 tot 0,77.

De laatstgenoemde gunstige toestand werd slechts aangetroffen in de dorpen Varik en Wadenoyen bij resp. deelname van 83 en 93 kinderen.

Uit de stijging van het percentage kinderen met een goed gebit wordt dan ook voor Tiel in het rapport geconstateerd dat daarin de gunstige invloed van de fluoridering wordt weerspiegeld.

JAARVERSLAG TNO 1968

Gezondheidsorganisatie

Als vijfde deel in de reeks van verslagen is het jaarverslag 1968 van de Gezondheidsorganisatie TNO verschenen. Aan het verslag van deze organisatie, welke tot taak heeft „te bevorderen, dat het toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek op de doelmatigste wijze dienstbaar wordt gemaakt aan de volksgezondheid”, ontleent de Redactie het onderstaande.

Uit de aard der zaak vragen vooral de werkzaamheden van de Cariës-Werkgroep TNO – waarvan de naam in 1968 werd gewijzigd in Werkgroep TNO Tand- en Mondziekten, ten einde deze meer in overeenstemming te brengen met haar geleidelijk uitgegroeide bredere taak – de aandacht.

Het was in 1968 juist 15 jaar geleden dat de toevoeging van fluoride aan het drinkwater in Tiel een aanvang nam. Over de resultaten van deze maatregel werd reeds uitvoerig gerapporteerd in dit Tijdschrift (N.T.v.T. 76: 4, pag. 281–302, 1969) door leden van genoemde Werkgroep.

Tevens werd in samenwerking met de afdelingen Bacteriologie en Preventieve Tandheelkunde van de rijksuniversiteit te Utrecht, een onderzoek verricht – eveneens in Culemborg en Tiel – naar het voorkomen van bacteriën welke van invloed zijn op het optreden van tandbederf. Voor de extracellulair dextran (glucose-polymeer) vormende *Streptococcus mutans* werd een significante correlatie gevonden met het optreden van cariës. Hiermede is vastgesteld dat een specifieke microbiële factor het ontstaan van cariës bevordert.

Voorts wordt verslag uitgebracht over de lokale applicatie met tinhexafluoride bij drie groepen 5-jarigen uit Tiel en één uit Culemborg. Uit de uitkomsten van deze proef is echter voorlopig alleen het effect van de waterfluoridering af te lezen.

Maar niettegenstaande het gunstige effect van de waterfluoridering blijft ook in Tiel de situatie verontrustend. Daarom is besloten een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheden van verdere cariës-preventie via voorlichting en tandheelkundige verzorging.

Op verzoek van de Nederlandse Vereniging voor Sociale Tandheelkunde was de Werkgroep ten nauwste betrokken bij de planning en uitvoering van een landelijk epidemiologisch cariës-onderzoek. Met acht schooltandartsen werd het on-

derzoek in acht plaatsen bij 12-jarigen begonnen ten einde te leren welke de verschillen in de diagnosestelling van de acht tandartsen zijn. Zij waren hiertoe eerst in Utrecht geïnstrueerd.

Tot slot vermeldt het jaarverslag in een aantal bijlagen zakelijke gegevens ondermeer omtrent de centrale organisatie TNO en de verschillende werkgroepen ressorterende onder de Gezondheidsorganisatie.

De Werkgroep TNO Tand- en Mondziekten – met als taak „het beproeven van reeds bekende en van nieuwe stoffen en maatregelen om tand- en mondziekten te voorkomen” – staat onder leiding van Dr. B. Houwink.

Prof. O. Backer Dirks (per 1 april 1969 was een commissie van toezicht en advies nog niet samengesteld) is adviseur van de werkgroep.

Tot 1 januari 1975 is collega J. Stork, op voordracht van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde, gewoon lid van het bestuur der Gezondheidsorganisatie TNO.

Op een totaal bedrag van uitgaven in werkgroepverband (sectie 2) in 1968 van f 2.694.000,-, komt de Werkgroep TNO Tand- en Mondziekten met f 248.000,- op de exploitatierekening voor.

NEDERLANDS ELEKTROTECHNISCH COMITÉ

Binnen het Nederlands Elektrotechnisch Comité (NEC) is een werkgroep opgericht, die zich bezighoudt met het opstellen van aanbevelingen voor nationale veiligheidsvoorschriften voor elektrische apparatuur en installaties in de medische praktijk.

Tevens zal door deze werkgroep worden gestreefd naar het bereiken van internationale overeenstemming, door samenwerking met de „International Electro-technical Commission”.

Genoemde werkgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van de overheid, een keurbureau, de medische sector en het bedrijfsleven.

Hoewel elektrische apparaten in het algemeen zijn onderworpen aan veiligheidsvoorschriften, zijn de risico's, die kunnen ontstaan bij toepassing in de medische praktijk in een aantal gevallen van dien aard, dat speciale voorschriften wenselijk worden geacht.

Het secretariaat van de werkgroep is gevestigd: Nassaulaan 25 te 's-Gravenhage.

PROF. DR. H. BERKELBACH VAN DER SPENKEL †

Op 6 augustus j.l. is overleden de oud-hoogleraar in de histologie en de microscopische anatomie aan de rijksuniversiteit te Utrecht, Prof. Dr. H. Berkelbach van der Spenkel, een geleerde met internationale reputatie o.a. op het gebied van de hersenanatomie.

Van 1948–1954 vervulde de overledene het voorzitterschap van de Utrechtse subfaculteit der Tandheelkunde.

Van zijn hand verscheen in 1936 een artikel gewijd aan de „Sensibiliteit van de dentine” in dit Tijdschrift.

OPRICHTING „STICHTING DOCTOR FLAUMENHAFT-FONDS TOT BEVORDERING DER MONDHYGIËNE”

Bij notariële akte van 5 augustus 1969 is door Dr. E. Flaumenhaft ('s-Gravenhage) een stichting opgericht die „Stichting Doctor Flaumenhaft-fonds tot Bevordering der Mondhygiëne” is genoemd. De plaats van vestiging is 's-Gravenhage.

Deze stichting, die ten doel heeft het bevorderen van de mondhygiëne (art. 2 der statuten), tracht haar doel te bereiken door het elk jaar uitreiken van een geldprijs aan een journalist, die in de loop van het voorafgaande jaar in een dagblad of in een algemeen weekblad het beste artikel heeft geschreven over mondhygiëne of over dat onderwerp de beste voordracht heeft gehouden via de radio of de beste presentatie heeft gebracht via de televisie (art. 3).

De stichting wordt voor de eerste maal beheerd door een bestuur, bestaande uit:

1. de voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Journalisten;
2. de voorzitter van de stichting: Stichting Internationaal Perscentrum Nieuwspoor;
3. de voorzitter van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde;
4. de penningmeester van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde;
5. de oprichter.

Voor het eerst vóór 1 april 1970 zal door een door het bestuur der stichting benoemde jury, bestaande uit de hoofdredacteur van het Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde, of een door deze aan te wijzen tandarts en twee journalisten of gewezen journalisten, worden vastgesteld aan wie de prijs voor het daaraan voorafgaande jaar wordt toegekend.

Inmiddels is aan de oprichting van deze stichting bekendheid gegeven o.a. door een mededeling in „*de journalist*”, orgaan van de Nederlandse Vereniging van Journalisten.

STICHTING TANDHEELKUNDIG CONTROLE-INSTITUUT (T.C.I.)

Verslag over het jaar 1968

Het jaarverslag 1968 maakt aanstonds melding van het feit dat per 1 januari 1968 de kaakorthopedische hulp als verstrekking van ziekenfondswegen werd ingevoerd. Tegelijkertijd trad collega C. J. Sindram als adviserend-orthodontist van de Stichting in dienst, ten einde waarborgen te scheppen voor een goede besteding van de beschikbaar te stellen ziekenfondsgelden.

Halverwege het verslagjaar ging de heer J. G. Leibbrandt, secretaris-penningmeester, met pensioen en werd opgevolgd door de heer Mr. T. J. den Hartog.

Per 31 december 1968 omvatte de georganiseerde jeugdzorg in Nederland in totaal 853.755 schoolkinderen ($\pm 57\%$ van het totale aantal kinderen dat de lagere scholen in Nederland bezoekt). De organisatie en uitvoering wordt verzorgd door

126 plaatselijk of regionaal werkende schooltandverzorgingsdiensten alsmede door 31 z.g. verwijzingsdiensten. Op enige uitzonderingen na zijn al deze diensten aangesloten bij de Nederlandse Vereniging voor Sociale Tandheelkunde.

Een nieuw ingestelde Werkgroep „Noodgebieden” constateerde dat de tandartsendichtheid over het gehele land (te) laag is. Wanneer door ziekte, overlijden, of vertrek naar elders één tandarts aan een plaats wordt onttrokken, kan als gevolg daarvan een noodsituatie ontstaan.

Bij de Stichting T.C.I. waren in 1968 92 ziekenfondsen aangesloten, die in totaal 7.150.031 verzekerden omvatten (81,15 % van de bij alle ziekenfondsen ingeschreven verzekerden).

Het reeds vermelde feit dat de kaakorthopedie in het verstrekkingenpakket is opgenomen, heeft veel voorbereidend werk geëist, waaraan ook door de Nederlandse Vereniging van Specialisten in de dento-maxillaire Orthopaedie een aandeel is geleverd.

De introductie van de kwalitatieve controle bij deze nieuwe verstrekking is nog niet volledig geaccepteerd en zal ook in de naaste toekomst nog wel enige moeilijkheden veroorzaken.

Het aantal aanvragen voor een financiële bijdrage van het ziekenfonds in de kosten van kaakorthopedische hulp vertoonde met de invoering van de nieuwe regeling een daling ten opzichte van voorgaande jaren. Wellicht is de oorzaak hiervan te zoeken in de verwachting een strengere controle te ontmoeten en in de uit de opzet van de regeling voortvloeiende beperkende bepalingen (b.v. de leeftijdsgrens).

Het totale aantal aanvragen, ingediend bij de ziekenfondsen aangesloten bij het T.C.I., bedroeg 20.155, daarvan kon in 17.800 gevallen een gunstig advies worden uitgebracht. In het jaar 1967 bedroegen deze aantallen resp. 23.443 en 19.875.

Door de adviserend-orthodontist zijn in 1968 in totaal 55 eerste aanvragen voor behandeling met vaste apparatuur bekeken, waarop in 14 gevallen een gunstig advies kon worden uitgebracht.

Het aantal algemeen-practici, dat bij de ziekenfondsen in de loop van 1968 een declaratie indiende voor de kaakorthopedische verstrekking, bedroeg ongeveer 300.

Op 31 december 1968 bedroeg het aantal medewerkers-orthodontisten: 42.

Evenals in vorige jaren werden in 1968 de aspirant dienstplichtigen van de Koninklijke Land- en Luchtmacht in de gelegenheid gesteld, met financiële medewerking van het Rijk, vóór hun opkomst in militaire dienst hun gebit door een burger-tandarts in gesaneerde staat te laten brengen. Bij opkomst onder de wapenen werden 43.059 militairen (1967: 40.266) door de militair tandheelkundige dienst gecontroleerd. Van dit aantal bleken zich 6253 personen (1967: 6611) vóór hun opkomst onder de wapenen, als gevolg van de hun toegezonden uitnodiging, tot een burger-tandarts te hebben gewend. Van deze 6253 personen bleken 5085 dienstplichtigen (1967: 5367) behandeld en gesaneerd te zijn.

Het aantal klachten van verzekerden lijkt iets toe te nemen, maar over het alge-

meen kunnen zij door eenvoudig overleg door de controlerend-tandarts in samenwerking met de tandarts-medewerker, de patiënt-verzeerde en het ziekenfonds worden opgelost.

De kosten van de tandheelkundige controle werden, als gebruikelijk, gedragen door de gezamenlijke aangesloten ziekenfondsen, in verhouding tot het totale aantal bij elk ziekenfonds geregistreerde verzekerden.

Over het jaar 1968 bedroeg de heffing f 8,77 per 100 verzekerden. Hierbij dient te worden vermeld, dat daarin niet begrepen zijn de kosten verbonden aan de inspectie op de schooltandverzorging; deze worden gedragen door de Nederlandse Vereniging voor Sociale Tandheelkunde en aan het T.C.I. vergoed.

De baten, bijeengedragen door de ziekenfondsen en de Ned. Ver. v. Soc. Tandheelkunde, benevens een kleine post aan rente, bedroegen in 1968 f 746.047,68, waarbij de rekening sluit met een voordelig saldo van f 34.634,50 (v.j. met een nadelig saldo van f 92.888,-).

VOORLICHTINGSBUREAU VOOR DE VOEDING

In verband met zijn benoeming tot gewoon hoogleraar in de voedingsleer aan de Landbouwhogeschool te Wageningen, heeft Prof. Dr. C. den Hartog op 1 juni 1969 zijn functie van directeur van het Voorlichtingsbureau voor de Voeding neergelegd.

Zijn taak zal, in afwachting van de benoeming van een nieuwe directeur, worden waargenomen door de heer W. de Kloe, arts.

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE NIJMEGEN

Aankondiging programma 2 oktober 1969

Op donderdag 2 oktober a.s. zal een klinische avond worden gehouden in de collegezaal van het Medisch-preklinisch Instituut, Heyendaal, St.-Annastraat te Nijmegen. Aanvang 20.00 uur precies.

Programma:

Prof. A. J. van Amerongen:	Tijdelijke afsluitingen in de restauratieve tandheelkunde; het nut en de bezwaren.
Dr. H. B. Russel:	Conserverende aspecten.
M. Simon:	Endodontische aspecten.
W. J. van Luyn:	Prothetische aspecten.

Volgende data klinische avonden: 4 december 1969, 5 februari, 2 april en 4 juni 1970.